

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Darren Millar
Cadeirydd Dros Dro,
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

5 Ebrill 2023

Annwyl Darren,

Diolch am eich adroddiad o fis Chwefror 2023 sy'n cynnwys adroddiad Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ar y gwaith Craffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2023/24. Rydym yn ddiolchgar am waith y pwyllgor ac yn ymddiheuro am yr oedi cyn ymateb.

Atodir ymateb Llywodraeth Cymru.

Yn gywir,

Lesley Griffiths AS/MS

Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs, North Wales & Trefnydd

Vaughan Gething AS/MS

Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Dawn Bowden AS/MS

Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip
Minister for Arts and Sport, and Chief Whip

Ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ar y gwaith Craffu ar Gyllideb Llywodraeth Cymru ar gyfer 2023/24

05/04/2023

Gweler isod ymateb Llywodraeth Cymru i'r 22 o
argymhellion a nodwyd gan Bwyllgor yr Economi, Masnach
a Materion Gwledig.

Cynnwys

1. Argymhellion.....	4
Argymhelliad 1. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i roi diweddariad i'r Pwyllgor ynghylch ei thrafodaethau â Llywodraeth y DU am y cyllid a ddaw yn lle cyllid Gwledig yr UE.....	4
Argymhelliad 2. Dylai'r Gweinidog nodi'n fanwl sut mae'n addasu cynlluniau i gyfrif am y diffyg o £21 miliwn o'r cyllid a ddaw yn lle cyllid yr UE.....	4
Argymhelliad 3. Dylai Llywodraeth Cymru ysgrifennu at y Pwyllgor i nodi pa wersi sydd wedi'u dysgu o'r Cynllun Datblygu Gwledig, sut y cyfrifir amdanynt a pha fesurau rheoli a fydd yn cael eu defnyddio yn y Cynllun a ddaw yn ei le.....	5
Argymhelliad 4. Dylai Llywodraeth Cymru nodi ei chynlluniau wrth gefn ar gyfer gorwariant ar y Cynllun Datblygu Gwledig o ganlyniad i gyllid sydd wedi'i orymrwymo.....	5
Argymhelliad 5. Dylai Llywodraeth Cymru nodi ei chynlluniau ar gyfer y cynlluniau a ddaw yn lle'r Cynllun Datblygu Gwledig a sut y maent wedi cael eu haddasu ar ôl ail-flaenoriaethu'r gyllideb yn y maes hwn.....	6
Argymhelliad 6. Dylai Llywodraeth Cymru nodi'n glir sut y bydd y £6.5m o gyllideb y Gweinidog Newid Hinsawdd yn llenwi'r bwlch yn y gyllideb a ddaw yn lle'r Cynllun Datblygu Gwledig a pha feysydd a ariennir fel arfer gan y Cynllun Datblygu Gwledig na fydd yn cael eu hariannu o ganlyniad i'r gostyngiad cyffredinol mewn cyllid.....	7
Argymhelliad 7. Dylai Llywodraeth Cymru roi diweddariad i'r Pwyllgor ynghylch beth yw gwerth y contract Cyswllt Ffermio newydd a hefyd roi manylion yr asesiad a wnaed i sicrhau y bydd y contract newydd yn caniatáu i'r gwasanaeth gefnogi trosglwyddiad llawn ffermwyr i'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy.....	7
Argymhelliad 8. Dylai Llywodraeth Cymru fonitro effaith codi ffioedd Cyfoeth Naturiol Cymru ar y gymuned ffermio ac ar yr amgylchedd a lles anifeiliaid. Dylai'r Gweinidog barhau i roi diweddariad i'r Pwyllgor ynghylch canlyniad y gwaith monitro hwn chwe mis ar ôl i'r cynnydd mewn ffioedd ddod i rym ac yn rheolaidd ar ôl y dyddiad hwnnw.....	8
Argymhelliad 9. Dylai Llywodraeth Cymru nodi llinell amser ar gyfer datblygu'r Strategaeth Bwyd Cymunedol. Dylai hyn gymryd sylw o hynt y Bil Bwyd (Cymru) ac, os oes angen, dylai roi senarios yn dibynnu ar ganlyniadau tebygol gwahanol gyda hynt y Bil drwy'r Senedd.....	8
Argymhelliad 10. Dylai Llywodraeth Cymru roi diweddariad i'r Pwyllgor pryd bynnag y bydd cyllid yn cael ei ail-flaenoriaethu yng nghyllideb yr economi yn ystod 2023-24.....	9
Argymhelliad 11. Yn sgil ei awgrym y bydd llai o arian mewn ystod o feysydd, felly byddant yn gallu gwneud llai, dylai'r Gweinidog roi rhagor o wybodaeth i fesur y gostyngiad o ran darparu adnoddau. Dylai'r Gweinidog hefyd nodi sut y bydd hyn yn effeithio ar unrhyw faes o'i bortffolio os bydd gostyngiad o ran yr allbynnau a'r canlyniadau a ddisgwylir, yn enwedig nifer y busnesau a gefnogir...9	9

Argymhelliad 12. . Dylai'r Gweinidog roi rhagor o fanylion i'r Pwyllgor am y data sy'n cael eu defnyddio i ddatblygu'r cynllun cyflenwi manwerthu, yn enwedig data sy'n cael eu defnyddio i asesu effaith anwastad yr heriau economaidd presennol ar y sector.....	9
Argymhelliad 13. Dylai Llywodraeth Cymru ddarparu unrhyw ddadansoddiad y mae wedi'i wneud ar effeithiau tebygol cyllideb ar dwristiaeth sydd â llai o adnoddau ac sy'n lleihau'r gwariant marchnata ar nifer yr ymwelwyr i Gymru.....	10
Argymhelliad 14. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i roi gwybod i'r Pwyllgor am unrhyw benderfyniadau a wneir yn ystod 2023-24 ar faint y Gronfa Buddsoddi mewn Twristiaeth.....	10
Argymhelliad 15. Dylai'r Gweinidog roi diweddariad rheolaidd i'r Pwyllgor ynghylch unrhyw achos o ailffocysu neu ailbroffilio arian sy'n gysylltiedig â'r Warant i Bobl Ifanc a dylai ysgrifennu at Aelodau gyda'i farn ar ddyfodol y Warant yn ystod hydref 2023.....	11
Argymhelliad 16. Mae'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a Phwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig yn argymhell ar y cyd y dylai Llywodraeth Cymru gyflenwi manylion i'r ddau bwyllgor am sut mae Gweinidog yr Economi a Gweinidog y Gymraeg ac Addysg yn cydweithio ar gamau i gymell pobl ifanc i aros mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant. Dylai hyn gynnwys unrhyw waith sy'n cael ei wneud o ganlyniad i gostau byw uwch.....	12
Argymhelliad 17. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i roi diweddariad i'r Pwyllgor ynghylch cyhoeddi fersiwn derfynol ei strategaeth arloesi newydd ac unrhyw gynlluniau gweithredu cysylltiedig.....	13
Argymhelliad 18. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor ynghylch unrhyw effaith y bydd ei strategaeth arloesi newydd neu unrhyw gynlluniau cysylltiedig yn ei chael ar ariannu a llinellau yn y gyllideb.....	13
Argymhelliad 19. Dylai Llywodraeth Cymru ymgymryd â gwaith i amcangyfrif ei gwariant ar fewnffuddsoddiad a rhannu hyn gyda'r Pwyllgor.....	14
Argymhelliad 20. Dylai'r Gweinidog ysgrifennu at y Pwyllgor yn nodi'r opsiynau sy'n cael eu hystyried ar gyfer rhedeg Safleoedd Rheoli Ffiniau.....	14
Argymhelliad 21. Dylai'r Gweinidog roi diweddariad rheolaidd i'r Pwyllgor ynghylch datblygiadau Safleoedd Rheoli Ffiniau, gan gynnwys manylion y trafodaethau ar y mater rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU.....	15
Argymhelliad 22. Dywedodd y Gweinidog wrth yr Aelodau fod Llywodraeth Cymru wedi cael arian gan Drysorlys y DU am wariant y mae Llywodraeth Cymru wedi ei wneud o ran perygl ynghylch paratoi i greu safleoedd rheoli ffiniau. Dylai Llywodraeth Cymru nodi faint o'r arian y mae wedi'i wario 'o ran perygl' ar Safleoedd Rheoli Ffiniau a faint o hynny sydd wedi cael ei ad-dalu gan Lywodraeth y DU.....	15

1. Argymhellion.

Argymhelliad 1. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i roi diweddariad i'r Pwyllgor ynghylch ei thrafodaethau â Llywodraeth y DU am y cyllid a ddaw yn lle cyllid Gwledig yr UE.

Ymateb: **Derbyn**

Cyflawnodd adolygiad o wariant 2021 dair blynedd olaf ymrwymiad Llywodraeth y DU a nodwyd yn ei manifestio yn 2019, sef y byddai'n cynnal y gyllideb flynyddol i ffermwyr ym mhob blwyddyn o'r Senedd hon.

Ochr yn ochr â llywodraethau datganoledig eraill, dro ar ôl tro rydym wedi mynegi ein pryderon ynghylch y fethodoleg a ddefnyddir gan Lywodraeth y DU i Weinidogion olynol y DU, gan nodi nad yw'r cyllid y mae'n ei ddarparu yn cyfateb yn llawn i gyllid yr UE, ac rydym wedi gofyn am gyfleoedd ymgysylltu pellach i drafod y fethodoleg hon er mwyn unioni'r sefyllfa.

Ein gobaith yw y gallwn weithio gyda Llywodraeth y DU mewn ffordd ymarferol drwy'r trefniadau adolygu cysylltiadau rhynglywodraethol newydd.

Nid oes unrhyw arwydd bod Llywodraeth y DU yn bwriadu cynnig trefniadau cyllido hirdymor ar gyfer darparu cyllid yn lle cyllid yr UE. Yn lle hynny, mae'n bosibl y bydd yr adolygiad nesaf o wariant yn cadarnhau'r lefelau o gyllid a ddarperir yn lle cyllid Gwledig yr UE o flwyddyn ariannol 2025/26.

Argymhelliad 2. Dylai'r Gweinidog nodi'n fanwl sut mae'n addasu cynlluniau i gyfrif am y diffyg o £21 miliwn o'r cyllid a ddaw yn lle cyllid yr UE.

Ymateb: **Derbyn**

Rwyf wedi rhoi blaenoriaeth i gefnogi ffermwyr drwy gynnal lefel y cymorth a ddarperir drwy Gynllun Taliad Sylfaenol Cymru, bob blwyddyn ers 2021.

Mae gweddill y cyllid a ddarparwyd yn lle cyllid yr UE yn cael ei ddefnyddio'n llawn i ddechrau mynd i'r afael â'r argyfwng natur a'r argyfwng hinsawdd a galluogi proses bontio deg i Gymru gryfach, wyrddach a thecach. Caiff hyn ei gyflawni drwy fy Nghynlluniau Buddsoddi Gwledig, cyn i'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy arfaethedig gael ei gyflwyno.

Argymhelliad 3. Dylai Llywodraeth Cymru ysgrifennu at y Pwyllgor i nodi pa wersi sydd wedi'u dysgu o'r Cynllun Datblygu Gwledig, sut y cyfrifir amdanynt a pha fesurau rheoli a fydd yn cael eu defnyddio yn y Cynllun a ddaw yn ei le.

Ymateb: **Derbyn**

Tynnodd yr adolygiad a gynhaliwyd gan Archwilio Cymru yn 2020 sylw at broblemau gyda'r broses o ddewis prosiectau economaidd-gymdeithasol o dan y Cynllun Datblygu Gwledig a nododd nad oedd y camau a oedd yn cael eu cymryd wrth ddewis ac arfarnu prosiectau yn gwneud digon i asesu a fyddai rhai prosiectau yn sicrhau gwerth am arian cyn y dyfarniad cyllid. Cymerodd Llywodraeth Cymru gamau pendant i sicrhau bod gwersi yn cael eu dysgu o'r Cynllun Datblygu Gwledig fel a ganlyn:

- Rhoddwyd gwell rheolau dewis ar waith i sicrhau bod prosiectau yn cael eu dewis mewn ffordd agored a theg, bod prosiectau yn cael eu dewis yn nhrefn teilyngdod yn unol â gweithdrefn sgorio gyhoeddedig a bod gwerth am arian yn faen prawf ar gyfer pob dyfarniad i brosiectau.
- Cyflwynwyd system haenog newydd o fyrddau arfarnu hierarchaidd er mwyn sicrhau bod pob prosiect yn destun prosesau craffu a goruchwyllo priodol cyn i grant gael ei ddyfarnu.
- Ffurfiwyd cyfres o grwpiau gwneud penderfyniadau mewnol er mwyn sicrhau bod penderfyniadau yn cael eu trafod a'u dogfennu'n briodol a bod trywydd archwilio yn cael ei gadw.

Mae'r egwyddorion hyn wedi'u hymgorffori'n llawn ym model arfarnu grant y Cynllun Datblygu Gwledig ac maent ar waith ar gyfer Cynlluniau Buddsoddi Gwledig presennol a Chynlluniau Buddsoddi Gwledig yn y dyfodol:

Argymhelliad 4. Dylai Llywodraeth Cymru nodi ei chynlluniau wrth gefn ar gyfer gorwariant ar y Cynllun Datblygu Gwledig o ganlyniad i gyllid sydd wedi'i orymrwymo.

Ymateb: **Derbyn**

Mae angen gorymrwymo cyllid ar lefel rhaglen er mwyn sicrhau bod Cymru yn defnyddio'r holl gyllid sydd ar gael o Raglen Datblygu Gwledig derfynol yr UE.

Caiff cynlluniau a chontractau unigol eu monitro'n barhaus er mwyn sicrhau bod y rhaglen yn parhau ar y trywydd cywir. Mae addasiadau i raglenni yn cael eu caniatáu a'u cynllunio

hyd at fis Medi 2023 er mwyn addasu mesurau unigol, yn amodol ar farn y Pwyllgor Monitro Rhaglenni a chymeradwyaeth y Comisiwn Ewropeaidd.

Mae rhai cynlluniau unigol sy'n rhan o'r Cynllun Datblygu Gwledig bob amser wedi cynnwys ymrwymadau hirbarhaol, megis y taliad blynyddol y mae ffermwyr yn ei gael wrth greu ardaloedd newydd o goetir. Mae'r ymrwymadau hyn yn trosglwyddo i'r rhaglen 7 mlynedd nesaf ac, er bod y DU wedi ymadael â'r UE, bydd y dull gweithredu yn parhau gyda'r Cynlluniau Buddsoddi Gwledig yn darparu arian o'r gyllideb, cyn i'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy arfaethedig gael ei gyflwyno.

Argymhelliad 5. Dylai Llywodraeth Cymru nodi ei chynlluniau ar gyfer y cynlluniau a ddaw yn lle'r Cynllun Datblygu Gwledig a sut y maent wedi cael eu haddasu ar ôl ail-flaenoriaethu'r gyllideb yn y maes hwn.

Ymateb: **Derbyn**

Mae'r Cynlluniau Buddsoddi Gwledig, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2022, yn cefnogi ffermwyr, rheolwyr tir a'r sector gwledig ehangach ar draws chwe thema ac yn cefnogi'r sector cyn i'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy arfaethedig gael ei gyflwyno;

- **Rheoli tir ar raddfa fferm** – darparu cymorth ar gyfer camau rheoli tir cynaliadwy ar y fferm,
- **Gwelliannau amgylcheddol ar ffermydd** – gan gynnwys ffocws ar reoli maethynnau, gwella effeithlonrwydd tanwydd a bwyd anifeiliaid, ymgorffori dulliau gweithredu'r economi gylchol ac annog defnyddio ynni adnewyddadwy,
- **Effeithlonrwydd ac arallgyfeirio ar ffermydd** – gan gynnwys helpu ffermydd i wneud arbedion effeithlonrwydd drwy fuddsoddi mewn technoleg a chyfarpar newydd a galluogi cyfleoedd ar gyfer arallgyfeirio amaethyddol,
- **Rheoli tir ar raddfa tirwedd** – darparu atebion sy'n seiliedig ar natur ar raddfa tirwedd, drwy ddull cydweithredol aml-sectoraidd,
- **Coetir a choedwigaeth** – cefnogi ein hymrwymiad i greu 43,000 hectar o goetiroedd erbyn 2030 a chefnogi'r gwaith o greu strategaeth ddiwydiannol sy'n seiliedig ar bren,
- **Cadwyni cyflenwi bwyd a ffermio** - creu diwydiant bwyd a diod cryf a bywiog yng Nghymru sydd ag enw da yn fyd-eang am ragoriaeth gydag un o'r cadwyni cyflenwi mwyaf cyfrifol yn amgylcheddol ac yn y byd.

Ni fu'n rhaid gwneud unrhyw addasiadau i'r Cynlluniau Buddsoddi Gwledig.

Argymhelliad 6. Dylai Llywodraeth Cymru nodi'n glir sut y bydd y £6.5m o gyllideb y Gweinidog Newid Hinsawdd yn llenwi'r bwlch yn y gyllideb a ddaw yn lle'r Cynllun Datblygu Gwledig a pha feysydd a ariennir fel arfer gan y Cynllun Datblygu Gwledig na fydd yn cael eu hariannu o ganlyniad i'r gostyngiad cyffredinol mewn cyllid.

Ymateb: **Derbyn**

Mae mwy na £7m o gyllid Newid Hinsawdd yn cael ei ddarparu yn y tair blynedd hyd at fis Mawrth 2025, er mwyn cyflwyno cynlluniau coedwigaeth megis y Cynllun Adfer Coetir, y Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Pren (yr oedd y ddau ohonynt yn arfer cael eu hariannu drwy Raglen Datblygu Gwledig yr UE) a chynllun newydd i wella'r ffordd y caiff coetiroedd presennol eu rheoli, fel rhan o'r gyfres o Gynlluniau Buddsoddi Gwledig.

Argymhelliad 7. Dylai Llywodraeth Cymru roi diweddariad i'r Pwyllgor ynghylch beth yw gwerth y contract Cyswllt Ffermio newydd a hefyd roi manylion yr asesiad a wnaed i sicrhau y bydd y contract newydd yn caniatáu i'r gwasanaeth gefnogi trosglwyddiad llawn ffermwyr i'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy.

Ymateb: **Derbyn**

Mae Cyswllt Ffermio yn cael ei werthuso'n barhaus gyda'r canfyddiadau mwyaf diweddar yn cael eu cyhoeddi gan **SQW yn 2021**. Roedd un o'r argymhellion yn cynnwys yr angen i roi mwy o bwyslais ar amcanion rheoli tir yn gynaliadwy, er mwyn ei gwneud yn bosibl i fwyd gael ei gynhyrchu mewn ffordd gynaliadwy ac, ar yr un pryd, fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd a'r argyfwng natur, yn ogystal ag atgyfnerthu a hyrwyddo ei ddarpariaeth yn y maes hwn.

Mae rhaglen nesaf Cyswllt Ffermio (1 Ebrill 2023 – 31 Mawrth 2025), sydd â chontract gwerth cyfanswm o £22.9m, wedi'i datblygu er mwyn cyflawni amcanion rheoli tir yn gynaliadwy. Mae rheoli tir yn gynaliadwy wrth wraidd yr holl gymorth a ddarperir i ffermydd yn y dyfodol ac nid yw Cyswllt Ffermio yn eithriad. Yn ogystal â'r canlyniadau hyn, bydd rhaglen nesaf Cyswllt Ffermio hefyd yn helpu ffermwyr i drosglwyddo i'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy newydd.

Bydd rhaglen nesaf Cyswllt Ffermio yn adeiladu ar yr hyn y mae wedi'i gyflawni dros y saith mlynedd diwethaf y bu ar waith drwy'r cymorth wedi'i dargedu parhaus a fydd yn helpu'r genhedlaeth bresennol a chenedlaethau'r dyfodol i baratoi ar gyfer y cyfleoedd a'r heriau sydd o'n blaen.

Bydd y Rhaglen yn helpu pob busnes i wneud mwy o arbedion effeithlonrwydd – gan gynnwys, er enghraifft, drwy feincnodi, trosglwyddo gwybodaeth, arloesi, defnyddio

technologau newydd neu sefydlu mentrau wedi'u harallgyfeirio – gan alluogi busnesau ffermio i leihau costau a gwneud mwy o elw, gan gynnal y safonau uchaf o ran iechyd a lles anifeiliaid a rheoli tir ar yr un pryd.

Argymhelliad 8. Dylai Llywodraeth Cymru fonitro effaith codi ffioedd Cyfoeth Naturiol Cymru ar y gymuned ffermio ac ar yr amgylchedd a lles anifeiliaid. Dylai'r Gweinidog barhau i roi diweddariad i'r Pwyllgor ynghylch canlyniad y gwaith monitro hwn chwe mis ar ôl i'r cynnydd mewn ffioedd ddod i rym ac yn rheolaidd ar ôl y dyddiad hwnnw.

Ymateb: **Derbyn**

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi cytuno â Cyfoeth Naturiol Cymru i gydweithio i fonitro effaith bosibl cynnydd mewn ffioedd sy'n cynnwys ystyried unrhyw effaith andwyol y gallai ei chael ar y gymuned ffermio, yr amgylchedd a lles anifeiliaid. Bydd y Gweinidog yn ysgrifennu at y Pwyllgor er mwyn rhoi diweddariad iddo yn unol â'r amserlen a nodir yn yr argymhelliad hwn.

Argymhelliad 9. Dylai Llywodraeth Cymru nodi llinell amser ar gyfer datblygu'r Strategaeth Bwyd Cymunedol. Dylai hyn gymryd sylw o hynt y Bil Bwyd (Cymru) ac, os oes angen, dylai roi senarios yn dibynnu ar ganlyniadau tebygol gwahanol gyda hynt y Bil drwy'r Senedd

Ymateb: **Derbyn**

Yr ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu yw datblygu Strategaeth Bwyd Cymunedol yn ystod tymor y Senedd hon. Mae cryn dipyn o ymchwil gefndir wedi'i chwblhau ac mae wrthi'n cael ei phrofi ar hyn o bryd drwy grwpiau ffocws rhanddeiliaid.

Mae Bil Bwyd (Cymru) wedi dargyfeirio adnoddau swyddogol oddi wrth y Strategaeth Bwyd Cymunedol. O ganlyniad i hyn, mae pryd y bydd gwaith ar y Strategaeth Bwyd Cymunedol yn dechrau yn dibynnu ar beth fydd yn digwydd i'r Bil. Os bydd y Bil yn methu ar ddiwedd cyfnod 1 (mis Mai), bydd gwaith ar y Strategaeth Bwyd Cymunedol yn ailddechrau bryd hynny. Os bydd y Bil yn methu'r bleidlais derfynol (mis Hydref), bydd gwaith ar y Strategaeth Bwyd Cymunedol yn ailddechrau ar ôl hynny.

Os caiff y Bil ei basio fel y'i draftiwyd bydd angen i Lywodraeth Cymru ddechrau gweithio ar y swyddogaethau a grëir ganddo ar unwaith, sy'n golygu y caiff gwaith ar y Strategaeth Bwyd Cymunedol ei ohirio am gyfnod amhenodol.

Argymhelliad 10. Dylai Llywodraeth Cymru roi diweddariad i'r Pwyllgor pryd bynnag y bydd cyllid yn cael ei ail-flaenoriaethu yng nghyllideb yr economi yn ystod 2023-24.

Ymateb: **Derbyn mewn egwyddor**

Mae Llywodraeth Cymru yn cael dau gyfle y flwyddyn drwy broses y gyllideb atodol yn ystod y flwyddyn i gofnodi unrhyw ddyraniadau i/o gronfeydd wrth gefn ac adlewyrchu newidiadau i'r llinellau sylfaen gan gynnwys y rhai a gyhoeddir gan Lywodraeth y DU. Caiff unrhyw gyllid sydd wedi'i ail-flaenoriaethu yn ystod y flwyddyn ei gofnodi fel rhan o'r broses hon. Gan fod y cyllidebau atodol yn cael eu cyhoeddi, ni fyddai Llywodraeth Cymru yn cynnig y dylid rhoi diweddariad ar wahân i'r Pwyllgor.

Argymhelliad 11. Yn sgil ei awgrym y bydd llai o arian mewn ystod o feysydd, felly byddant yn gallu gwneud llai, dylai'r Gweinidog roi rhagor o wybodaeth i fesur y gostyngiad o ran darparu adnoddau. Dylai'r Gweinidog hefyd nodi sut y bydd hyn yn effeithio ar unrhyw faes o'i bortffolio os bydd gostyngiad o ran yr allbynnau a'r canlyniadau a ddisgwylir, yn enwedig nifer y busnesau a gefnogir.

Ymateb: **Derbyn**

Gan y bydd cyllid yr UE yn dod i ben heb unrhyw gyllid cyfatebol yn cael ei ddarparu yn ei le fel yr addawodd Llywodraeth y DU, bydd angen gwneud dewisiadau anodd. Er bod Llywodraeth Cymru yn parhau i neilltuo adnoddau i'r meysydd hanfodol hyn, bydd angen inni ystyried ein hymyrraeth yn ofalus, wedi'i halinio ag anghenion Economi Cymru. Caiff dadansoddiad manwl o'r canlyniad a'r allbynnau arfaethedig mewn meysydd yr effeithir arnynt, ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn fuan.

Argymhelliad 12. Dylai'r Gweinidog roi rhagor o fanylion i'r Pwyllgor am y data sy'n cael eu defnyddio i ddatblygu'r cynllun cyflenwi manwerthu, yn enwedig data sy'n cael eu defnyddio i asesu effaith anwastad yr heriau economaidd presennol ar y sector.

Ymateb: **Derbyn mewn egwyddor**

Cyhoeddir y Cynllun Cyflenwi Manwerthu (y Cynllun) ei gyhoeddi yn ystod y misoedd sydd i ddod. Bydd y cynllun yn amlinellu data a ddefnyddir fel tystiolaeth i gefnogi'r camau

gweithredu yn y Cynllun. Mae asesiad effaith hefyd wedi'i ddatblygu a bydd yn darparu adnoddau a data a ddefnyddir i asesu'r materion sectoraidd, a adlewyrchir yn y camau gweithredu a nodir. Bydd Llywodraeth Cymru yn defnyddio data swyddogol i ystyried y sefyllfa yng Nghymru ymhellach, yn ogystal â nodi unrhyw fylchau posibl a all fod.

Datblygwyd y cynllun mewn partneriaeth gymdeithasol â chynrychiolwyr o'r sector manwerthu, busnesau manwerthu, undebau llafur a Llywodraeth Cymru. Mae'r dull hwn o weithredu yn golygu bod pob parti sy'n rhan o'r bartneriaeth gymdeithasol wedi'i gynnwys yn y gwaith o ddatblygu'r Cynllun a nodi tystiolaeth ategol sy'n bwydo i mewn i'r camau gweithredu yn y Cynllun. Mae'r Cynllun yn amlinellu gwaith ychwanegol a wneir yn ystod oes y Cynllun er mwyn llenwi bylchau mewn gwybodaeth am y sector yng Nghymru ac yn nodi ymrwymiad i werthuso effaith y Cynllun ymhen dwy flynedd. Nod y dull gweithredu a amlinellir yw sicrhau y gall y Cynllun ymateb i'r dirwedd economaidd a'r pwysau dynamig a chyfnewidiol y mae'r sector manwerthu yn eu hwynebu.

Argymhelliad 13. Dylai Llywodraeth Cymru ddarparu unrhyw ddadansoddiad y mae wedi'i wneud ar effeithiau tebygol cyllideb ar dwristiaeth sydd â llai o adnoddau ac sy'n lleihau'r gwariant marchnata ar nifer yr ymwelwyr i Gymru.

Ymateb: **Derbyn mewn egwyddor**

Mae'r gostyngiad yn llinell y gyllideb ar gyfer twristiaeth yn gyfran gymharol fach ac mae arbedion wedi'u gwneud mewn cyllidebau marchnata a datblygu, heb ganolbwyntio ar un maes penodol yn unig. Ni ragwelir y bydd nifer yr ymwelwyr yn lleihau, yn arbennig yn sgîl ymgyrchoedd lefel uchel, a gynhaliwyd ledled DU ac yn rhyngwladol, mewn perthynas â Chwpan y Byd FIFA.

Byddwn yn monitro'r sefyllfa yn agos drwy gydol y flwyddyn ac mae amrywiaeth o dystiolaeth gysylltiedig y gellir ei rhannu â'r Pwyllgor ar yr adeg briodol. Cynhelir arolygon pwrpasol rheolaidd er mwyn tracio'r galw o du defnyddwyr, cyfraddau trosi teithiau ac ymwybyddiaeth o'r farchnad a defnyddir pob un o'r rhain i lywio prosesau gwneud penderfyniadau drwy gydol y flwyddyn er mwyn sicrhau ein bod cynyddu nifer yr ymwelwyr gymaint â phosibl yn unol â'n huchelgeisiau yn ein strategaeth, Croeso i Gymru.

Argymhelliad 14. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i roi gwybod i'r Pwyllgor am unrhyw benderfyniadau a wneir yn ystod 2023-24 ar faint y Gronfa Buddsoddi mewn Twristiaeth.

Ymateb: **Derbyn**

Mae dyraniad cyfalaf gwerth £5m yn ein cyllideb ar gyfer 2023-24 gyda dwy brif gronfa gyfalaf ar gael er mwyn cefnogi prosiectau datblygu sefydliadau sy'n gweithredu yn y sector, sef: Y Pethau Pwysig a'r Gronfa Buddsoddi Cyfalaf Strategol.

Mae'r Pethau Pwysig yn gronfa y bwriedir iddi gefnogi gwelliannau bach i seilwaith mewn cyrchfannau allweddol. Yn ddiweddar gwnaethom lansio cronfa gwerth £5m dros ddwy flynedd (£2.5m y flwyddyn) sydd ar agor ar gyfer ceisiadau gan awdurdodau lleol a pharciau cenedlaethol gydag uchafswm grant o £0.300m fesul cais.

Mae'r Gronfa Buddsoddi Cyfalaf Strategol yn ddyraniad blynyddol o £2.5m yn y gyllideb ar gyfer Datblygu Twristiaeth. Mae'r cyllid grant hwn yn galluogi Croeso Cymru i gyflawni ymrwymadau presennol a threalu dulliau newydd o helpu busnesau a chymunedau i ddatblygu'r cynnyrch twristiaeth.

Ochr yn ochr â'r rhaglenni cyfalaf hyn, mae gennym Gronfa Buddsoddi mewn Twristiaeth Cymru gwerth £50m sy'n bartneriaeth rhwng Llywodraeth Cymru a Banc Datblygu Cymru sy'n dod â chyllid masnachol a chyllid grant at ei gilydd mewn un pecyn cyfunol o gymorth ariannol i ddarparu buddsoddiad cyfalaf ar gyfer y sector twristiaeth a lletygarwch. Mae'n cynnig buddsoddiad gwerth rhwng £100,000 a £5m ac, hyd yn ddiweddar iawn, roedd y gronfa yn darparu pecyn cyfunol o gymorth yn seiliedig ar fenthyciadau ad-daladwy ac elfen grant o hyd at 20%. O ystyried yr anawsterau y mae'r sector wedi bod yn eu hwynebu yn sgil pandemig COVID-19 ac, yn fwy diweddar, effaith yr argyfwng costau byw, rwyf wedi cymeradwyo cynnydd yn yr elfen grant o 20% i 40% lle mae achos dros gynyddu'r elfen grant. Bwriedir i'r gronfa barhau i weithredu hyd at ei hadolygiad ffurfiol cyntaf ar ddiwedd 2024-25.

Argymhelliad 15. Dylai'r Gweinidog roi diweddariad rheolaidd i'r Pwyllgor ynghylch unrhyw achos o ailffocysu neu ailbroffilio arian sy'n gysylltiedig â'r Warrant i Bobl Ifanc a dylai ysgrifennu at Aelodau gyda'i farn ar ddyfodol y Warrant yn ystod hydref 2023.

Ymateb: **Derbyn**

Byddaf yn gweithio gyda Gweinidog y Gymraeg ac Addysg, y mae ei bortffolio hefyd yn dal cyllid sylweddol sy'n ymwneud â'r Warrant i Bobl Ifanc, er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor yn cael diweddariadau rheolaidd ar unrhyw achosion o ailffocysu neu ailbroffilio arian. Byddaf hefyd yn rhoi diweddariad i'r Pwyllgor am y cynnydd sydd wedi'i wneud a chynlluniau ar gyfer y dyfodol sy'n ymwneud â'r Warrant i Bobl yn yr hydref.

Argymhelliad 16. Mae'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a Phwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig yn argymhell ar y cyd y dylai Llywodraeth Cymru gyflenwi manylion i'r ddau bwyllgor am sut mae Gweinidog yr Economi a Gweinidog y Gymraeg ac Addysg yn cydweithio ar gamau i gymhell pobl ifanc i aros mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant. Dylai hyn gynnwys unrhyw waith sy'n cael ei wneud o ganlyniad i gostau byw uwch.

Ymateb: **Derbyn**

Gwnaethom gyhoeddi'r Adroddiad Blynyddol ar y Warant i Bobl Ifanc (2022) ar 8 Chwefror 2023.

Mae'r cyhoeddiad yn nodi'r amrywiaeth o bolisiâu a rhaglenni rydym wedi'u cyflwyno er mwyn cyrraedd y Garreg Filltir Genedlaethol bod '90% o bobl ifanc 16 i 24 oed yng Nghymru mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant erbyn 2050' a chefnogi pobl ifanc a sefydliadau yn wyneb yr argyfwng costau byw.

Mae hyn yn cynnwys y fersiwn wedi'i diweddarau o'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid a fydd yn chwarae rôl allweddol yn adnabod yn gynnar y bobl ifanc sydd mewn perygl o fod yn NEET yn yr ysgol a hyd at 18 oed.

Mae'n seiliedig ar ddeall eu hanghenion, sicrhau bod cymorth neu ddarpariaeth briodol ar gael a monitro eu datblygiad. Mae'r Fframwaith hefyd yn cyd-fynd â'n hymrwymiad i atal digartrefedd ymhlith pobl ac yn ceisio sicrhau y caiff pobl ifanc eu nodi a'u cefnogi cyn iddynt gyrraedd pwynt argyfwng.

Ym mis Ebrill 2022, gwnaethom lansio Twf Swyddi Cymru Plws (JGW+), a ddisodlodd y rhaglenni Twf Swyddi Cymru a Hyfforddeiaeth presennol. O dan JGW+, mae pobl ifanc 16-18 oed yn cael cymorth unigolig er mwyn sicrhau bod ganddynt yr hyder, y sgiliau a'r profiad i symud ymlaen i ddysgu pellach, dod o hyd i swydd neu aros mewn cyflogaeth. Mae cymorthdaliadau cyflog o hyd at 50% o gyflog y chwe mis cyntaf ynghyd â hyfforddiant yn y gwaith ar gael i fusnesau sy'n cyflogi pobl ifanc 16 i 18 oed drwy'r cynllun.

Ers iddo gael ei lansio (ac erbyn mis Medi 2022), mae 3,470 o unigolion wedi dechrau ar JGW+, gyda 1,270 ohonynt yn cwblhau eu rhaglenni a mwy na 50% yn cael canlyniad cadarnhaol hyd yma.

Ym mis Ionawr 2023, gwnaethom gyflwyno amrywiaeth o gymorth pellach er mwyn helpu pobl ifanc yn ystod yr argyfwng costau byw drwy leihau'r rhwystrau ariannol a all fod yn eu hatal rhag cael ymuno â'r rhaglen ac aros arni.

Mae'r cymorth ychwanegol yn cynnwys:

- Dyblu cyfradd y Lwfans Hyfforddi i £60;
- Lwfans prydau am ddim newydd;
- Caniatáu i unigolion hawlio eu holl gostau teithio (os ydynt yn cael hyfforddiant) fel mesur dros dro

- Ymestyn yr ystod oedran cymhwystra i gynnwys pobl ifanc 19 oed, ar gyfer cofrestru â'r Rhaglen.

Ar wahân i hyn, mae'r argyfwng costau byw yn her sylweddol i golegau ac, felly, mae angen inni edrych ar ffyrdd newydd o weithio. Bydd **Cronfa Fuddsoddi** newydd gwerth £5m yn galluogi darparwyr addysg bellach i ystyried ffyrdd creadigol newydd o weithio a chydweithio ag eraill yn y sector er budd dysgwyr.

O ran addysg uwch, rydym eisoes wedi penderfynu y bydd lefel y cymorth a ddarperir i fyfyrwyr yn gysylltiedig â gwerth y Cyflog Byw Cenedlaethol. Yn y flwyddyn ariannol 2023-24, bydd y **cymorth cynhaliaeth** a delir i fyfyrwyr addysg uwch amser llawn a rhan amser o Gymru yn cynyddu 9.4% ar gyfer blwyddyn academiaidd 2023/24. Ar y llaw arall, mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi cynnydd o 2.8% ar gyfer myfyrwyr sy'n byw fel arfer yn Lloegr.

Mae'r Adroddiad Blynyddol yn nodi'r holl gamau eraill a gymerwyd hyd yma.

Argymhelliad 17. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i roi diweddariad i'r Pwyllgor ynghylch cyhoeddi fersiwn derfynol ei strategaeth arloesi newydd ac unrhyw gynlluniau gweithredu cysylltiedig.

Ymateb: **Derbyn**

Cyhoeddwyd y Strategaeth Arloesi, *Cymru'n Arloesi: Creu Cymru Gryfach, Decach a Gwyrddach* ar 27 Chwefror. Cyhoeddir cynllun cyflawni yn fuan a fydd yn rhoi rhagor o fanylion am nodau, cerrig milltir camau gweithredu a mesurau o dan bob cenhadaeth.

Argymhelliad 18. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor ynghylch unrhyw effaith y bydd ei strategaeth arloesi newydd neu unrhyw gynlluniau cysylltiedig yn ei chael ar ariannu a llinellau yn y gyllideb.

Ymateb: **Derbyn**

Rwyf wedi ymrwmo i gyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor ar ôl blynyddoedd 1, 3 a 5 ar yr effeithiau y mae'r Strategaeth Arloesi newydd yn eu cael ar gyllid, yn unol â'n cynlluniau adolygu a gwerthuso.

Mae'r Strategaeth yn nodi'n glir y bydd llai o arian ar gael i gefnogi arloesi yng Nghymru a llai o reolaeth drosto. Felly, mae'n cynnig y dylai fod gan Lywodraeth Cymru swyddogaeth gynnull i ddod â rhanddeiliaid yn agosach at ei gilydd er mwyn datblygu ceisiadau mwy o faint a mwy cymhellol am fwy o gyllid cystadleuol gan y DU a chyllid cystadleuol Rhyngwladol a ddylai wella llinellau yn y gyllideb yn y tymor canolig.

Wrth wneud hyn, byddwn yn gweithio gydag UKRI, Innovate UK ac eraill er mwyn cyflawni eu nodau datganedig o wneud buddsoddiadau pellach sylweddol yng Nghymru a rhannau eraill o'r DU y tu allan i dde-ddwyrain Lloegr.

Mae tirwedd ariannu ymchwil a datblygu yn y DU yn newid (e.e. ymgysylltu â Horizon Ewrop) a bydd angen i ecosystem Cymru fod yn agored i gyfleoedd gwahanol a gwell i sicrhau cyllid arloesi.

Argymhelliad 19. Dylai Llywodraeth Cymru ymgymryd â gwaith i amcangyfrif ei gwariant ar fewnfuddsoddiad a rhannu hyn gyda'r Pwyllgor.

Ymateb: **Derbyn mewn Egwyddor**

Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn y byddai'n ddefnyddiol darparu'r gyllideb mewnfuddsoddi i'r Pwyllgor er mwyn nodi faint o gyllid sydd ar gael i gefnogi cwmnïau sy'n ceisio sefydlu gweithrediad neu ehangu cyfleuster presennol yng Nghymru.

Fodd bynnag, mae ymdrechion blaenorol i nodi'r gyllideb lawn sydd ar gael i gefnogi mewnfuddsoddiad wedi cadarnhau bod sawl llinell wahanol yn y gyllideb y daw cyllideb ohonynt yn dibynnu ar natur y buddsoddiad a/neu'r gweithgaredd sy'n cael ei gyflawni i ddenu buddsoddwyr posibl i Gymru. Mae hyn wedi golygu na fu'n bosibl nodi'r gyllideb lawn i gefnogi mewnfuddsoddiad yn y gorffennol ac na fydd yn bosibl ei hamcangyfrif ar gyfer 2023-24. At hynny, mae llawer o'r llinellau hyn yn y gyllideb yn gymorth cyffredinol sydd ar gael i fusnesau yng Nghymru, yn ogystal â buddsoddwyr, a thynnwyd cyllideb o'r llinellau hyn ar sail angen.

Argymhelliad 20. Dylai'r Gweinidog ysgrifennu at y Pwyllgor yn nodi'r opsiynau sy'n cael eu hystyried ar gyfer rhedeg Safleoedd Rheoli Ffiniau.

Ymateb: **Derbyn**

Byddaf yn cynnwys gwybodaeth am yr opsiynau sy'n cael eu hystyried ar gyfer rhedeg Safleoedd Rheoli Ffiniau yn y diweddariadau rheolaidd ar ddatblygiadau Safleoedd Rheoli Ffiniau a ddarperir i'r pwyllgor, fel y cytunwyd yn yr ymateb i Argymhelliad 21.

Argymhelliad 21. Dylai'r Gweinidog roi diweddariad rheolaidd i'r Pwyllgor ynghylch datblygiadau Safleoedd Rheoli Ffiniau, gan gynnwys manylion y trafodaethau ar y mater rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU.

Ymateb: **Derbyn**

Mae Llywodraeth y DU yn bwriadu cyhoeddi Model Gweithredu Targed Ffiniau yn fuan. Ar ôl hynny, gallaf roi diweddariad i'r Senedd a byddaf yn parhau i roi diweddariadau rheolaidd i'r Pwyllgor naill ai'n bersonol neu'n ysgrifenedig ar y gyfundrefn Ffiniau newydd a'r cynlluniau ar gyfer Safleoedd Rheoli Ffiniau yng Nghymru.

Argymhelliad 22. Dywedodd y Gweinidog wrth yr Aelodau fod Llywodraeth Cymru wedi cael arian gan Drysorlys y DU am wariant y mae Llywodraeth Cymru wedi ei wneud o ran perygl ynghylch paratoi i greu safleoedd rheoli ffiniau. Dylai Llywodraeth Cymru nodi faint o'r arian y mae wedi'i wario 'o ran perygl' ar Safleoedd Rheoli Ffiniau a faint o hynny sydd wedi cael ei ad-dalu gan Lywodraeth y DU.

Ymateb: **Derbyn**

Yn 2020-21 y mynnodd Lywodraeth y DU am y tro cyntaf fod Llywodraeth Cymru yn paratoi ar gyfer archwiliadau newydd ar nwyddau ar Safleoedd Rheoli Ffiniau. Ers hynny, bu'n rhaid inni stopio a dechrau gwaith oherwydd oedi gan Lywodraeth y DU.

Dros y ddwy flwyddyn ariannol gyntaf (2020-21 a 2021-22), aeth Llywodraeth Cymru i wariant ar gyfer costau yn gysylltiedig â gwaith dylunio a'r rhaglen a oedd yn cyfateb i £6.1m, y gwnaethom gytuno i'w dalu o adnoddau Llywodraeth Cymru ei hun.

Ar gyfer 2022-23, roedd Llywodraeth y DU ond wedi ymrwymo i dalu costau adeiladu sy'n gwbl angenrheidiol ac ni ddarparwyd unrhyw gyllid yn ein Setliad Cyllidebol gan Lywodraeth y DU mewn perthynas â rhaglen Safleoedd Rheoli Ffiniau. Nes i £3.4m gael ei dderbyn gan Lywodraeth y DU fel rhan o Amcangyfrifon Atodol y DU ym mis Ionawr, aeth Llywodraeth Cymru i'r gwariant hwn 'o ran perygl'.

Mae'r cyllid a gafwyd yn talu am ein holl wariant ar ffiniau ar gyfer 2022-23, gan gynnwys costau pellach yr aed iddynt mewn perthynas â gwaith dylunio a'r rhaglen. Mae hefyd yn galluogi ein contractwr i baratoi'r safle ar gyfer y Safle Rheoli Ffiniau yng Nghaergybi. Mae cyfres o gostau rydym wedi ymrwymo iddynt yn 2023-24, sydd unwaith eto yn risg i Lywodraeth Cymru nes i Lywodraeth y DU eu had-dalu iddi. Nid yw Llywodraeth y DU wedi darparu unrhyw gyllid eto ar gyfer y rhaglen Ffiniau yng Nghymru ar gyfer 2023-24.

